

8 maart 2025

Programma

In gesprek met deskundigen

Inhoudsopgave

1. Kennisdag 8 maart
2. Plattegrond Rijtuigenloods
3. Werk- en spelvormen
4. De deskundigen

Kennisdag 8 maart

In dit programmaboekje vind je alle deskundigen die 8 maart aanwezig zijn bij het burgerberaad.

Tijdens deze dag kun je vier sessies bijwonen. Elke sessie duurt 45 minuten en wordt in kleine groepen gehouden. De gesprekken vinden op verschillende manieren plaats. Bekijk de volgende pagina voor een beschrijving van de werk- en spelvormen.

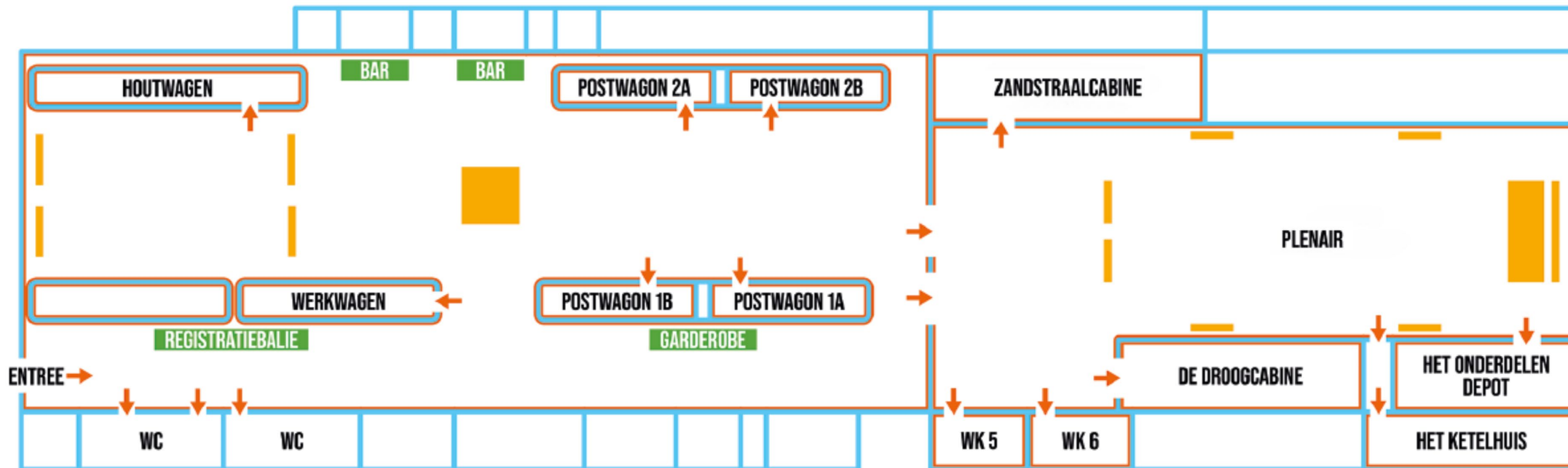
Er zijn ruim 50 deskundigen aanwezig, verdeeld over 30 verschillende locaties. Sommige deskundigen zijn twee sessies beschikbaar, anderen vier sessies.

Je kunt dit programmaboekje gebruiken om te bepalen bij wie je wilt aanschuiven. Op de dag zelf wordt het programma verder uitgelegd. Let op: per sessie en deskundige is een beperkt aantal plaatsen beschikbaar. Denk dus na over meerdere voorkeuren.

Neem de tijd om het programma door te kijken en je voor te bereiden. En heel veel plezier bij de sessies met de deskundigen!

PLATTEGROND DE RIJTUIGENLOODS

Werk- en spelvormen 1

- **Klimaatcasino** - een spelvorm waarbij de spelers proberen de kennisvragen goed te beantwoorden door een soort simpel pokerspel te spelen. Ondertussen ontstaat er een gesprek over en rondom de vragen en hebben deelnemers de mogelijkheid om verder door te vragen.
- **Dialoogtheater** - een theatervorm waarbij professionele acteurs onder leiding van een regisseur, dilemma's rondom bepaalde expertise kunnen uitspelen en zichtbaar maken welke impact iets kan hebben. Tussen de korte scènes door kunnen deelnemers vragen stellen aan de deskundige en suggesties doen, waarna antwoorden weer worden uitgespeeld.
- **Liveshow** - een vorm waarbij deelnemers, onder leiding van een ervaren host met één of meerdere deskundigen in gesprek gaan.

Werk- en spelvormen 2

- **Visuele ondersteuning** – bij deze vorm gaan deelnemers onder begeleiding van een gespreksbegeleider in gesprek met een deskundige en maakt een illustrator live tekeningen bij de kennis die wordt gedeeld. Hierdoor kunnen deelnemers de gedeelde kennis nóg beter begrijpen. Ook brengt de illustrator vragen en dilemma's in beeld.
- **Gespreksbegeleider** – vorm waarbij het gesprek wordt begeleid door enkel een gespreksbegeleider. Een deskundige (of een groepje deskundigen) mag eerst 5 minuten 'pitchen'. De deskundige stelt zichzelf voor en maakt vooral heel duidelijk waar de expertise ligt en wat voor soort vragen beantwoord kunnen worden. De gespreksbegeleider begeleidt vervolgens het gesprek.

De deskundigen

Paul van Lange (Vrije Universiteit Amsterdam)

Sociale dilemma's en klimaatbeleid

Deze deskundige kun je vragen stellen als:

- Zijn mensen in staat om diep ingesleten gewoontes los te laten?
- Hoe kunnen we sociale dilemma's overwinnen bij klimaatvriendelijk gedrag, bijvoorbeeld als mensen pas meedoen als anderen dat ook willen?

Locatie: plenaire zaal – tafel 2

Werkvorm: gespreksbegeleider

Sessie: 1 en 2

Linda Steg (Rijksuniversiteit Groningen)

Gedragsverandering

Deze deskundige kun je vragen stellen als:

- Wat motiveert mensen om duurzaam te handelen?
- Hoe kunnen we ervoor zorgen dat wij gedrag vertonen dat beter is voor het klimaat?
- Hoe maken we mensen bewust van het belang van het eigen gedrag?

Locatie: plenaire zaal – tafel 5

Werkvorm: visuele ondersteuning

Sessie: 1, 2, 3 en 4

Yentl Stutterheim & Sjors van Wickeren (Ministerie van Financiën)

Economie, financiën en klimaatbeleid

Deze deskundigen kun je vragen stellen als:

- Wat doet de overheid nu aan klimaatbeleid?
- Hoe kunnen de kosten van klimaatbeleid eerlijk worden verdeeld?
- Welke financiële regels zijn er die het burgerberaad moet weten voor het advies?

Locatie: plenaire zaal – tafel 10

Werkvorm: gespreksbegeleider

Sessie: 3 en 4

**Nationaal
Burgerberaad**
Klimaat

Ester van der Voet (Universiteit Leiden)

Duurzaam grondstoffengebruik

Deze deskundige kun je vragen stellen als:

- Wat heeft grondstofgebruik te maken met klimaat?
- Hernieuwbaar versus fossiel: wat is duurzamer als je de hele levensloop meeneemt?

Locatie: Zandstraalcabine, tafel 15

Werkvorm: Klimaatcasino

Sessie: 1, 2, 3 en 4

Nynke van Uffelen (TU Delft)

Filosofische dilemma's en eerlijk klimaatbeleid

Deze deskundige kun je vragen stellen als:

- Wat is eerlijkheid?
- Hoe kunnen we omgaan met verschillende perspectieven op eerlijk klimaatbeleid?
- Onze vrijheid en autonomie is ook belangrijk, hoe verhoudt zich dat tot eerlijk klimaatbeleid?

Locatie: Het Onderdelen Depot

Werkvorm: dialoogtheater

Sessie: 1, 2, 3 en 4

**Nationaal
Burgerberaad**
Klimaat

Reyer Gerlagh (Tilburg Universiteit) en Richard Tol (University of Sussex)

*Dialogoog tussen twee economen met
verschillende perspectieven over klimaatkosten*

Deze deskundigen kun je vragen stellen als:

- Kost 'niets doen' (klimaatverandering door laten gaan) ons geld?
- Kost klimaatbeleid (om klimaatverandering tegen te gaan) ons geld?
- En wat is de verhouding tussen deze kosten?

Locatie: WK 5

Werkvorm: liveshow

Sessie: 1 en 2

Louise Caldwell, Aoibhinn Ni Shúilleabháin* en Art O'Leary*

*Ervaringen en lessen deelnemer Ierse
burgerberaad Klimaat & betrokkenen andere
Ierse burgerberaden*

Deze deskundigen kun je vragen stellen als:

- Wat werkte er zo goed bij het Ierse burgerberaad klimaat en andere Ierse burgerberaden?
- Wat voor advies kunnen jullie ons als deelnemers geven vanuit jullie ervaring?

*Let op: Aoibhinn Ni Shuilleabhain sluit alleen aan bij sessie 3 en Art O'Leary alleen bij sessie 4.

Locatie: Houtwagen

Werkvorm: liveshow

Sessie: 3 en 4

Riane Kuzee en Tamara Jones (Sterk uit Armoede)

*Perspectief ervaringswerkers expertisecentrum
Sterk uit Armoede*

Deze deskundigen kun je vragen stellen als:

- Hoe is het om in armoede te leven, en kun je dan nog wel over klimaat nadenken?
- Waar moeten we rekening mee houden bij het bedenken van klimaatplannen, als we ook mensen uit armoede niet willen vergeten?

Locatie: WK 6

Werkvorm: visuele ondersteuning

Sessie: 1, 2, 3 en 4

**Nationaal
Burgerberaad**
Klimaat

Maarten van Aalst (KNMI) en Marcel Crok (Clintel)

*Dialogoog tussen twee verschillende perspectieven
op het klimaatprobleem*

Deze deskundigen kun je vragen stellen als:

- Hoe groot is het klimaatprobleem volgens jullie?
- Waarom zijn er verschillende geluiden over klimaatverandering?

Locatie: Houtwagen

Werkvorm: liveshow

Sessie: 1 en 2

Marc Davidson (Radboud Universiteit) en Maarten Boudry (Universiteit Gent)

Dialogoog tussen twee (klimaat)filosofen

Deze deskundigen kun je vragen stellen als:

- Hoe maken we goed klimaatbeleid terwijl ons dat allemaal raakt?
- Hoe verdelen we de lasten op een eerlijke manier?
- Hoe kunnen we regels met elkaar afspreken zodat klimaatbeleid eerlijk is?

Locatie: Houtwagen

Werkvorm: liveshow

Sessie: 3 en 4

Ionica Smeets (Universiteit Leiden)

Over waarheid en wetenschap

Deze deskundige kun je vragen stellen als:

- Hoe weet ik of informatie (bijvoorbeeld van een deskundige) betrouwbaar is?
- Wat is wetenschappelijk onderzoek en is dat altijd betrouwbaar?
- Wat is misinformatie/desinformatie en hoe kan ik het herkennen?

Locatie: Werkwagen

Werkvorm: visuele ondersteuning

Sessie: 1, 2, 3 en 4

Michel Heijdra

(Ministerie Economische Zaken & Klimaat en Groene Groei)

Klimaatbeleid en besluitvorming

Deze deskundige kun je vragen stellen als:

- Hoe wordt klimaatbeleid gemaakt?
- Hoe vindt besluitvorming over klimaatbeleid plaats?

Locatie: Postwagon 1A

Werkvorm: visuele ondersteuning

Sessie: 1, 2, 3 en 4

Drees Peter van den Bosch (Taskforce korte keten)

*Perspectief ondernemer en ervaringsdeskundige
korte ketens*

Deze deskundige kun je vragen stellen als:

- Wat is de impact van lokale voedselbronnen op het klimaat?
- Wat zijn jouw eigen praktijkervaringen: wat werkt wel en wat werkt niet?
- Hoe kunnen we zorgen voor meer korte voedselketens in Nederland en waar zien we ze nu al?

Locatie: plenaire zaal – tafel 1

Werkvorm: gespreksbegeleider

Sessie: 1 en 2

**Nationaal
Burgerberaad**
Klimaat

Henk Westhoek (PBL) en Toine Timmermans (Stichting Samen Tegen Voedselverspilling)*

De hele voedselketen

Deze deskundigen kun je vragen stellen als:

- Welke maatregelen zijn er mogelijk om de broeikasgasuitstoot van de landbouw te verminderen?
- Welke invloed hebben voedselkeuzes op het klimaat?
- Hoe kan de landbouw- en voedselketen bijdragen aan minder uitstoot?

*Let op: Toine Timmermans is alleen aanwezig bij sessie 4

Locatie: plenaire zaal – tafel 1

Werkvorm: gespreksbegeleider

Sessie: 3 en 4

Hanneke van Ormondt (Urgenda)

Klimaat, landbouw en voedsel

Deze deskundige kun je vragen stellen als:

- Is de eiwittransitie belangrijk en waarom is dat zo?
- Hoe kan de landbouw bijdragen aan een beter klimaat?
- Wat zijn win-win oplossingen, voor klimaat, stikstof en natuur?

Locatie: plenaire zaal – tafel 2

Werkvorm: gespreksbegeleider

Sessie: 3 en 4

**Nationaal
Burgerberaad**
Klimaat

Sally Hoffer en Arjan de Klerk (Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur)

Wet- en regelgeving voedsel en landbouw

Deze deskundigen kun je vragen stellen als:

- Wat voor beleid is er op gebied van voedsel en landbouw?
- Welke wetgeving op gebied van landbouw is vanuit de EU vastgelegd?
- Hoe zit het Deense landbouwakkoord in elkaar en wat kunnen we hiervan leren?

Locatie: plenaire zaal – tafel 7

Werkvorm: gespreksbegeleider

Sessie: 1 en 2

**Nationaal
Burgerberaad**
Klimaat

Krijn Poppe (Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur)

Economie en voedsel

Deze deskundige kun je vragen stellen als:

- Wat is de positie van Nederland ten opzichte van andere landen? Hoeveel import en export vindt er plaats?
- Als we naar een duurzamer voedselsysteem willen, hoe kunnen we dat doen zonder onze concurrentiepositie te verliezen?

Locatie: plenaire zaal – tafel 7

Werkvorm: gespreksbegeleider

Sessie: 3 en 4

**Nationaal
Burgerberaad**
Klimaat

Gustaaf Haan (Questionmark Foundation)

Systeemverandering vanuit de praktijk

Deze deskundige kun je vragen stellen als:

- Welke verantwoordelijkheid hebben supermarkten om het voedselsysteem duurzamer te maken?
- Hoeveel invloed heb je als consument door wat je koopt?

Locatie: plenaire zaal – tafel 9

Werkvorm: visuele ondersteuning

Sessie: 3 en 4

**Nationaal
Burgerberaad**
Klimaat

Jaap Seidell (Vrije Universiteit Amsterdam)

Eten en gezondheid

Deze deskundige kun je vragen stellen als:

- Is duurzamer eten ook gezonder eten?
- Wat is gezond eten dat ook nog goed is voor het klimaat?

Locatie: Zandstraalcabine – tafel 12

Werkvorm: Klimaatcasino

Sessie: 1, 2, 3 en 4

**Nationaal
Burgerberaad**
Klimaat

Judith Brouwer (Milieu Centraal)

Keurmerken

Deze deskundige kun je vragen stellen als:

- Welke keurmerken over duurzaamheid zijn echt betrouwbaar?
- Vindt er greenwashing plaats via keurmerken en hoe werkt dat?
- Hoe kun je weten of een keurmerk betrouwbaar is?

Locatie: Zandstraalcabine, tafel 13

Werkvorm: Klimaatcasino

Sessie: 1, 2, 3 en 4

Esther Papies (Radboud Universiteit Nijmegen)

Eten en gedragsverandering

Deze deskundige kun je vragen stellen als:

- Waarom is er weerstand tegen anders eten?
- Hoe kunnen mensen hun gedrag veranderen en anders gaan eten, zonder dat ze iets 'verliezen' (smaak, diversiteit)?

Locatie: Zandstraalcabine – tafel 19

Werkvorm: Klimaatcasino

Sessie: 1, 2, 3 en 4

**Nationaal
Burgerberaad**
Klimaat

Meta Knol, Fernand de Willigen, Jan Willem Haisma

Ervaringsdeskundige boeren

Deze deskundigen kun je vragen stellen als:

- Hoe is het om boer te zijn in 2025, wat kan je wel en wat niet?
- Hoe houd je eten betaalbaar voor iedereen?
- En hoe doe je dat op een manier die zo min mogelijk impact heeft op het klimaat?

Locatie: Droogcabine

Werkvorm: liveshow

Sessie: 1, 2, 3 en 4

**Nationaal
Burgerberaad**
Klimaat

Tim van Hattum (Wageningen Universiteit & Research)

Nederland in 2120

Deze deskundige kun je vragen stellen als:

- Hoe willen we dat Nederland er in 2120 uit ziet?
- Wat betekent dat voor landbouw en natuur, wonen en mobiliteit?
- Wat moeten we daar nu al voor doen?

Locatie: Het Ketelhuis

Werkvorm: dialoogtheater

Sessie: 1, 2, 3 en 4

**Nationaal
Burgerberaad**
Klimaat

Marieke Creemers (Aeres Hogeschool)

Voedsel, systeemverandering en innovatie

Deze deskundige kun je vragen stellen als:

- Wat is systeemverandering op gebied van voedsel en waarom is dat belangrijk?
- Welke spelers hebben een rol in de duurzame toekomst van voedsel?

Locatie: Postwagon 2A

Werkvorm: visuele ondersteuning

Sessie: 1, 2, 3 en 4

**Nationaal
Burgerberaad**
Klimaat

Afke van Rijn en Marieke Spijkerboer **(Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat)**

Regelgeving en beleid over spullen

Deze deskundigen kun je vragen stellen als:

- Hoe worden regels over spullen gemaakt?
- Welk beleid is er op circulaire economie?
- Welk beleid wordt er nog gemaakt de komende tijd?

Locatie: plenaire zaal – tafel 6

Werkvorm: gespreksbegeleider

Sessie: 1, 2, 3 en 4

Paul Schenderling (Postgroei Nederland)

Economie op een duurzame manier

Deze deskundige kun je vragen stellen als:

- Hoe kunnen we in Nederland gaan consumeren op een manier die beter is voor het klimaat?
- Hoe zorgen we dat het verduurzamen van de productie onze economie niet schaadt?

Locatie: plenaire zaal – tafel 9

Werkvorm: visuele ondersteuning

Sessie: 1 en 2

Inge Oskam (Hogeschool van Amsterdam)

Circulair ontwerpen en ondernemen

Deze deskundige kun je vragen stellen als:

- Wat is het belang van circulair ontwerpen van spullen?
- Wat is circulair ondernemen?
- Hoe creëren we een markt voor hergebruikte materialen?

Locatie: Zandstraalcabine – tafel 16

Werkvorm: Klimaatcasino

Sessie: 1, 2, 3 en 4

Adrian de Groot Ruiz & Michel Scholte (Impact Institute)

True Pricing

Deze deskundigen kun je vragen stellen als:

- Wat is 'true pricing' en hoe werkt het?
- Welke producten zouden veel in prijs veranderen als je 'true pricing' toepast?
- Hoe maken we de prijs van spullen eerlijk maar houden we het toch betaalbaar?

Locatie: Zandstraalcabine, tafel 17

Werkvorm: Klimaatcasino

Sessie: 1, 2, 3, en 4

Arvin Esterabadi (Valyuu)

Perspectief circulair ondernemer

Deze deskundige kun je vragen stellen als:

- Wat is jouw eigen ervaring als circulair ondernemer: hoe zet je een systeem voor hergebruik op?
- Welke regels zitten in de weg van circulair ondernemen?
- Wat voor beleid zou jou als circulair ondernemer helpen?

Locatie: Zandstraalcabine, tafel 18

Werkvorm: Klimaatcasino

Sessie: 1, 2, 3 en 4

Babette Porcelijn (Think Big Act Now)

Spullen gebruiken

Deze deskundige kun je vragen stellen als:

- Hoe kunnen we spullen meer circulair gaan gebruiken?
- Welke keuzes bij gebruik van spullen hebben de meeste impact?

Locatie: Postwagon 1B

Werkvorm: visuele ondersteuning

Sessie: 1, 2, 3 en 4

Antoine Heideveld (Het Groene Brein)

Circulaire economie en bedrijfsleven

Deze deskundige kun je vragen stellen als:

- Wat zijn voorbeelden van ondernemers die circulair omgaan met spullen?
- Waar lopen circulaire ondernemers op dit moment tegenaan?
- Kan circulaire economie de wereld rechtvaardiger maken?

Locatie: Postwagon 2B

Werkvorm: visuele ondersteuning

Sessie: 3 en 4

Wijnand Veeneman (Technische Universiteit Delft)

Nationaal en internationaal vervoer

Deze deskundige kun je vragen stellen als:

- Wat is de toekomst van internationaal reizen?
- Hoe kunnen we reizen binnen Nederland schoner maken?
- Wat kunnen we doen aan files?

Locatie: plenaire zaal – tafel 3

Werkvorm: gespreksbegeleider

Sessie: 1 en 2

Bart Muller (Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat)

Kennis vanuit de overheid

Deze deskundige kun je vragen stellen als:

- Wat doet de overheid om reizen duurzamer te maken en hoe pakt ze dat aan?
- Wat kan de overheid nog doen om reizen duurzamer te maken en wat zouden daarvan de gevolgen zijn?

Locatie: plenaire zaal – tafel 3

Werkvorm: gespreksbegeleider

Sessie: 3 en 4

Monique Storck (SBB), Jurjen van Ligten (metaalunie) en Mariëlle Feenstra (75inQ)

Transities en de arbeidsmarkt

Deze deskundigen kun je vragen stellen als:

- Hoe komt het dat we onvoldoende technische mensen hebben voor de transities?
- Welke opties zijn er om hier iets aan te doen?
- Wat is vanuit jullie ervaring en belang nodig?

Locatie: plenaire zaal – tafel 4

Werkvorm: gespreksbegeleider

Sessie: 1 en 2

Rob Cuelenaere (TNO)

Technologische innovatie op gebied van reizen

Deze deskundige kun je vragen stellen als:

- Wat voor technologische innovaties zijn mogelijk voor brandstofauto's om ze beter te maken voor het klimaat?
- Hoe werken bio-brandstoffen en kunnen die kerosine en benzine vervangen? Waarom gaat het niet sneller?

Locatie: plenaire zaal – tafel 4

Werkvorm: gespreksbegeleider

Sessie: 3 en 4

Erik Verhoef (Vrije Universiteit Amsterdam)

Economische kijk op reizen

Deze deskundige kun je vragen stellen als:

- Wat zijn de voor- en nadelen van verschillende vormen van beleid om verkeer en vervoer te verduurzamen?
- Waar zou de overheid in kunnen investeren en wat zijn daarvan de gevolgen voor verschillende groepen in de samenleving?

Locatie: plenaire zaal – tafel 8

Werkvorm: gespreksbegeleider

Sessie: 1, 2, 3 en 4

Robert Kuik (TenneT)

Netbeheerder TenneT

Deze deskundige kun je vragen stellen als:

- Hoe groot is het probleem van overbelasting van het elektriciteitsnetwerk in Nederland?
- Welke soort projecten worden hierdoor vertraagd als het gaat om reizen?
- Welke innovatieve oplossingen zijn er al in Nederland of in het buitenland?

Locatie: plenaire zaal – tafel 10

Werkvorm: gespreksbegeleider

Sessie: 1 en 2

Bert van Wee (TU Delft)

De klimaatimpact van reizen

Deze deskundige kun je vragen stellen als:

- Hoe kan infrastructuurbeleid reisgedrag beïnvloeden?
- Hoe kan regelgeving reisgedrag, voertuigtechniek en energie klimaatvriendelijker maken?

Locatie: plenaire zaal – tafel 11

Werkvorm: gespreksbegeleider

Sessie: 1, 2, 3 en 4

**Nationaal
Burgerberaad**
Klimaat

Maarten van Biezen (Vereniging Elektrische Rijders)

Elektrische mobiliteit en deelmobiliteit

Deze deskundige kun je vragen stellen als:

- Hoe kunnen elektrische auto's en het delen daarvan helpen bij 'reizen op een manier die beter is voor het klimaat'?
- Wat zijn blokkades in de overgang naar meer elektrische vervoermiddelen?

Locatie: Zandstraalcabine – tafel 14

Werkvorm: Klimaatcasino

Sessie: 1, 2, 3 en 4

Bastiaan de Bruijne (Universiteit Leiden)

Wet- en regelgeving luchtvaart

Deze deskundige kun je vragen stellen als:

- Wat voor wetgeving is er voor de luchtvaart en welk deel is door Nederland zelf te veranderen?
- Stel dat we wat willen veranderen op gebied van de luchtvaart, met welke EU wetgeving moeten we rekening houden?

Locatie: Postwagon 2B

Werkvorm: visuele ondersteuning

Sessie: 1 en 2

**Nationaal
Burgerberaad**
Klimaat

Eerste voorkeur

Tweede voorkeur

Derde voorkeur

Vierde voorkeur

Zo leggen
we de
puzzel

**Nationaal
Burgerberaad**
Klimaat